

Ковальчук І. М.

*кандидат філологічних наук,
начальник наукового підрозділу – відділу наукового забезпечення
змісту культурно-мистецької освіти
Державного науково-методичного центру змісту
культурно-мистецької освіти
м. Київ, Україна*

Ковальчук І. М.

*завідувач відділу проектно-грантової діяльності
та зв'язків з громадськістю
Державного науково-методичного центру змісту
культурно-мистецької освіти
м. Київ, Україна*

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ГРУПА «РОДИНА»
У ФІЛЬМОНІМАХ ТУРЕЦЬКОЇ КІНОІНДУСТРІЇ**

Кінематограф як найпопулярніший вид мистецтва 21 ст. не лише поєднує елементи театру, музики, хореографії, живопису, а й відображає традиції, цінності країни-виробника загалом та у певний період часу зокрема. Турецькі серіали стали дієвим інструментом популяризації східної культури протягом останнього десятиліття. З 2017 року на турецькому телебаченні презентували 255 серіалів. Цей культурний продукт є багатим джерелом відомостей щодо історії країни, її побуту та сучасних викликів. Все це розкривається не лише через сюжет фільму, сама назва серіалу віддзеркалює пріоритети країни. Вважається, що головною функцією фільмонімів є зацікавлення потенційного глядача. Однак, з точки зору філології, – це безцінний матеріал, який формує уявлення про мовний дискурс турецької кіноіндустрії.

Семантичне поле «родина» у назвах турецьких серіалів не досліджувалося філологами, що зумовлює актуальність роботи. Матеріалом вибірки стали назви турецьких серіалів за 2017–2022 рр. Умовно їх можна поділити на групи, які включають лексеми на позначення *кохання та взаємовідносин, власних імен, населених пунктів, професій, історичних епох, кольорів* тощо. У цій роботі аналізується найчисленніша група фільмонімів, що включає слова лексико-семантичної групи з гіперсемою «родина» (*aille*). Вони складають 10% (25 серіалів).

В аналізованих фільмонімах ця лексико-семантична група представлена словами на позначення загальних понять (шлюб, сім'я),

посвячення (дружина, невістка), прямих кровних родичів (мати, батько, дитина, син, дочка), непрямих кровних родичів (брат / сестра):

1) **evlilik** (сімейний стан / шлюб) – загальне поняття щодо створення родини (“Evlilik Hakkında Her Şey”);

2) **aile** (родина). У назвах зустрічається як узагальнене значення лексеми – «будь-яка родина» (“Bir Aile Hikayesi”), так і конкретизоване, через додавання афіксу приналежності – «моя» (“Aslan Ailem”, “Kocaman Ailem”);

3) **anne** (мама / мати) – найуживаніша мовна одиниця у назвах турецьких серіалів (“Ağlama Anne”, “Anneler”, “Bir Annenin Günahı”, “Annemizi Saklarken”, “Annenin Sırtıdır Çocuk”, “Canım Annem”). Ця лексема вживається з ширшим спектром афіксів приналежності, крім «моя», зустрічаємо «наша», «твоя»;

4) **baba** (батько), як і в попередніх мовних одиницях, фільмоніми презентують узагальнений образ батька (“Baba”) та конкретизований – «мій» (“Babam Çok Değişti”, “Kahraman Babam”),

5) **evlat / çocuk** (дитина) (“Evlat Kokusu”, “Çocuk”, “Kardeş Çocukları”);

6) **kız** (дочка) (“Fazilet Hanım ve Kızları”, “Kızım”, “Kızlarım İçin”, “Sefirin Kızı”);

7) **oğul** (син) (“Oğlum”);

8) **kardeş** (брат / сестра) (“Kardeş Çocukları”, “Kardeşlerim”);

9) **karı** (дружина) (“Tehlikeli Karım”);

10) **gelin** (невістка) (“İstanbul Gelin”, “Yeni Gelin”).

У турецькій мові важливим фактором є приналежність, взаємовідносини між членами родини, що передаються афіксами присвійності (-m, -n, -miz, -i – мій, твій, наш, її/його тощо), які часто додаються навіть до власних назв – імені героя / героїні (Defnem, Ayşem) з метою посилення значущості однієї людини для іншої. У всіх проаналізованих фільмонімах обов’язково вказується чия “kız” / чий “oğul”, інші лексичні одиниці також часто конкретизуються через розкриття приналежності. Слід зазначити, що сімейні цінності як важливий компонент східної культури фіксуються та зберігаються через мовні одиниці, а популяризуються – через кінопродукти (н-д, у серіалі “Yeni Gelin” у мовленні героїв постійно вживаються фразеологізми: “Evlilikte keramet vardır” (2 серія, 01 год 51 хв 05 с), “Anasına bak kızına al (27 серія, 43 хв 30 с), “Yuva yıkanın, yuvası olmaz!» (38 серія 01 год 45 хв 14 с)).

Виконуючи розважальну функцію, турецькі серіали одночасно презентують іноземним глядачам культурну складову східного життя і особливу роль в цьому відіграє саме мова.